

Dr. sc. Davor Derenčinović*

ANTIKORUPCIJSKA KONFERENCIJA GLOBAL FORUM ON FIGHTING CORRUPTION AND SAFEGUARDING INTEGRITY II

U Den Haagu je od 28. do 31. svibnja 2001. održana druga globalna antikorupcijska konferencija¹ pod nazivom *Global Forum on Fighting Corruption and Safeguarding Integrity II*. Na konferenciji su sudjelovala 144 izaslanstva iz svih dijelova svijeta, s nešto manje od 2.000 delegata od kojih je značajan broj bio na ministarskoj razini. U izaslanstvu Republike Hrvatske na ovoj konferenciji bili su: Radovan Ortynski, Državno odvjetništvo RH, u funkciji voditelja hrvatskog izaslanstva, Dubravko Palijaš, Ministarstvo pravosuđa RH i visoki predstavnik Vlade RH pri Inicijativi za suzbijanje korupcije Pakta o stabilnosti, Igor Barac, Ministarstvo financija, Ured za sprečavanje pranja novca, prof.dr.sc. Josip Kregar, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, dr. sc. Davor Derenčinović, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Jakša Muljačić, veleposlanik RH u Den Haagu, i Mira Martinec, ministar savjetnik u Veleposlanstvu RH u Den Haagu. U pripremi Drugog globalnog foruma održano je i nekoliko regionalnih konferencija: Regionalne konzultacije država Središnje i Istočne Europe o borbi protiv korupcije (Bukurešt, 30-31. ožujka 2001), sastanak pravnog odjela Zajednice južnoafričkih država u razvoju (Lusaka, 28. srpnja 2000), Konferencija ECOWAS ministarstva pravosuđa na temu *Suradnja protiv korupcije* (Accra, 21-22. svibnja 2001), 10. sjednica UN Komisije za prevenciju kriminala u Beču 8-17. svibnja 2001. itd.

U uvodnom plenarnom djelu više je puta istaknuto da je korupcija globalni fenomen univerzalnih obilježja i da unatoč određenim posebnostima pripisivim različitim kulturnim, gospodarskim i drugim čimbenicima prostora i vremena u kojem se odvijaju njezini procesi, ona predstavlja zajednički problem i socijalnopatološku pojavu svih sredina i svih razdoblja u kojima su manifestirani njezini pojavni oblici. Stoga je posebno naglašeno da je za suzbijanje korupcije potrebno osigurati standarde međunarodne suradnje kako represivnih, tako i preventivnih antikorupcijskih mehanizama. Nakon plenarnog dijela, konfe-

* Dr. sc. Davor Derenčinović, asistent na Katedri za kazneno pravo Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

¹ Prvi globalni forum za borbu protiv korupcije održan je u SAD, Washington D.C., od 24. do 26. veljače 1999. pod visokim pokroviteljstvom tadašnjeg američkog potpredsjednika Ala Gorea.

rencija je nastavila s radom u pet radnih skupina: 1. Integritet i vlast, 2. Provedba zakona, 3. Carine, 4. Korupcija, tranzicija i razvoj i 5. Vlast i poduzetništvo.

1. O temi političke korupcije raspravljalo se vrlo žustro i argumentirano. Kritizirana je praksa ograničavanja informacija od strane države prema medijima i civilnom društvu. Posebno je naglašena uloga civilnog društva u suprotstavljanju korupciji. Prihvatanjem činjenice da korupcija nije samo kriminalitet koji je moguće iskorijeniti u okviru normativno-represivne strukture društva oštrim kažnjavanjem počinitelja, već da se radi o globalnom fenomenu univerzalnih obilježja koji ima elemente i kriminaliteta i socijalne patologije, ali i opće socijalne devijacije, stvara se podloga potrebna za učinkovito djelovanje civilnoga društva u sprječavanju korupcije. Zaključno je utvrđeno da je integritet onih koji obnašaju vlast u nekoj državi od temeljnog značenja za provedbu kvalitetne antikorupcijske strategije. Od izuzetne je važnosti da vlade usvoje i provode programe kojima se promovira integritet u javnoj administraciji.

2. S obzirom na to da korupcija u većini država predstavlja viši rodni pojam za niz kaznenih djela počinjenih s tzv. koruptivnom namjerom, u ovoj je radnoj skupini bilo govora o određenju pravnog pojma korupcije i posebno određenju koruptivne namjere. Nadalje, raspravljalo se o sankcioniranju kaznenih djela korupcije u kaznenom, građanskom i upravnom pravu, o olakotnim i otegotnim okolnostima u postupku odmjeravanja kazne za korupcijska kaznena djela te osobito o trendovima kažnjavanja pravnih osoba i oduzimanja imovinske koristi stečene koruptivnim kaznenim djelima. Posebno je naglašena važnost utemeljenja i učinkovitog funkcioniranja međunarodnih mehanizama za povrat odnosno oduzimanje dobiti pribavljene koruptivnim kaznenim djelima.

3. Ističući stratešku ulogu koju carine i carinske vlasti imaju u trgovini i prikupljanju proračunskih sredstava, u raspravi su podržane carinske vlasti u suzbijanju korupcije unutar carinskih službi. Naglašen je niz pozitivnih primjera suprotstavljanja korupciji unutar carinskih službi, ali je istodobno i ukazano na sprege carinskih vlasti i privatnog sektora koje su nerijetko i kriminalnog karaktera. U cilju ujednačavanja pravne regulative postupanja u carinskim službama i reduciranja diskrecije u postupanju carinskih službenika, sudionici ove radne skupine uputili su poziv Svjetskoj carinskoj organizaciji da provede odgovarajuću pravotvornu i provedbenopravnu akciju na ovom području.

4. U ovoj su radnoj skupini došle do izražaja brojne različitosti u pristupu problemu korupcije razvijenih država i onih u razvoju (etiološki, kulturološki, povijesni, gospodarski, kriminalnopolitički itd.). Unatoč razlikama istaknuta je važnost programa Svjetske banke koja svoje financijske angažmane uvjetuje učinkovitošću nacionalnih antikorupcijskih strategija. I u ovoj je radnoj skupini zaključeno da borba protiv korupcije zahtijeva suradnju na svim razinama, od lokalne do globalne, kao i na svim razinama vlasti i nevladinih organizacija.

Osim toga, istaknuta je odgovorna uloga privatnog sektora, permanentne edukacije i medijskog detektizma u suprotstavljanju korupciji.

5. S obzirom na to da djelovanje *ex post facto* uglavnom nije zadovoljavajuće, kako restitutivno tako niti prognostički, postojeće je nacionalne, ali i međunarodne antikorupcijske mehanizme potrebno dopuniti preventivnim mehanizmima zakonodavstva sukoba interesa, i to kako u javnom tako i u privatnom sektoru. U raspravi je istaknuta i važnost učinkovite međunarodne suradnje u suzbijanju pranja novca stečenog koruptivnim kaznenim djelima.

Izvrješća radnih skupina, o izlaganjima i raspravi u kojoj su aktivno sudjelovali i svi članovi hrvatskoga izaslanstva, postala su dijelom Zaključne deklaracije Drugog globalnog foruma.² Unatoč ambicioznim najavama o prevladavanju suprotnosti koje otežavaju globalnu akciju protiv korupcije i koje u uslijedile nakon Prvog globalnog foruma, konferencija u Den Haagu, ponajprije zbog promjene američke administracije, ali i nekih drugih objektivnih razloga, nije u potpunosti opravdala očekivanja onih koji se na razne načine bave borbom protiv korupcije. Ipak, spremnost većine država, među njima i Republike Hrvatske, da se u okviru Ujedinjenih naroda inicira postupak izrade globalne i integralne antikorupcijske konvencije (koje zasad postoje samo na regionalnim razinama - npr. Vijeće Europe, Organizacije američkih država itd.), pokazuje da su stvorene pretpostavke ispunjenja barem jednog, ali svakako vrlo značajnog, globalnog antikorupcijskog cilja. Osim toga, sudionici konferencije izrazili su potporu osmišljavanju i provedbi regionalnih i osobito bilateralnih i trilateralnih inicijativa u vezi s uzajamnim praćenjem (monitoringom) postignuća u borbi protiv korupcije na nacionalnoj razini. To je mogućnost koju bi, osobito u svjetlu nedavnog potpisivanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju s Europskom unijom, svakako trebala iskoristiti i Republika Hrvatska povezujući se u takvim inicijativama s onim državama koje su članice Europske unije ili kandidati za skori prijem. Anticipacijom tzv. kritičnih točaka u antikorupcijskoj strategiji Hrvatska bi mogla ostvariti dosta pozitivnih bodova na svom putu prema Europskoj uniji. Moglo bi se reći da je upravo to za Hrvatsku najznačajniji zaključak Drugog globalnog foruma.

² Final Declaration - Defeating Corruption through Integrity, Transparency and Accountability, Global Forum on Fighting Corruption and Safeguarding Integrity II, the Hague, 28-31 May 2001.